

Felszabadulási tudományos ülészak az Akadémián

A Magyar Tudományos Akadémia, az MSZMP Társadalomtudományi Intézete, Párttörténeti Intézete, illetve Politikai Főiskolája rendezésében hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából szerdán kétnapos tudományos ülészak kezdődött az MTA dísztermében. A tanácskozáson áttekintik a szocializmus építésének főbb kérdéseit, az eltelt időszakban hazánkban végbement

társadalmi, gazdasági változásokat.

Erdey-Grúz Tibornak, az MTA elnökének megnyitó szavai után Vass Henrik, a Párttörténeti Intézet igazgatója, Lakos Sándor, a Társadalomtudományi Intézet igazgatója és Köpeczi Béla, az MTA főtitkára tartott előadást.

Az ülészak délután szekciósülésekkel folytatódott.

Szovjet íróküldöttség hazánkban

Georgij Markovnak, a Szovjetunió Írószövetsége első titkárának vezetésével szovjet íródelegáció érkezett Budapestre. A magyar tárgyaló delegációt Dobozy Imre, a Magyar Írók Szövetségének főtárgyalója vezeti. A kétnapos közös titkársági ülésen megvitatják a két szövetség előtt álló feladatokat, s azt, hogy miképpen kerülhetnének az írók még közelebb a nép életéhez. Közös feladatként vitatják meg, hogy milyen módon gazdagíthatják a fiatal tehetségek országai irodalmi életét.

A jövő biztonsága

Éveken át féltünk attól, hogy előregyűzők a jövőt, amelyben üresen konganak majd az iskolák, amelyben itt-ott hallani majd gyermekzívajt, s amelyben netán alig három-négy millió keresőnek, dolgozónak kell eltartani ugyanannyi nyugdíjast és a gyermekek fogyóban levő táborát.

Indokolt volt a pesszimizmus? Alighanem igen. A születések csökkenő száma, az egyke — vagy az sem — szemlélet gyors terjedése megdöbbentő extrapolációhoz szolgáltatott alapot azoknak, akik a futurologiát nem játéknak tekintik, hanem fontos társadalomtudományának. Am aki manapság járja az utcákat — főként Tarjánban, vagy Odesszában — jogosan úgy érezheti, fölösleges volt kongatni a vészharangot, hiszen az új játszótéren alig férnek a gyermekek, hiába épülnek rendre az óvodák, azokban sem jut hely mindenkinek, sőt, már az iskolákban is csak nagyon nehéz helyet adni a 6—14 éves korosztálynak.

Gyermekkocsit toló mamákat köszönt a tavaszi nap, telve van a terhestanácsadás várószobája. Gyermekek és gyermekek mindenütt. De hát hogyan történt ez? Minek köszönhetjük, hogy végre nem kell pesszimizista jóslatokba bocsátkozni, sőt, mindegyre azt kell mérlegelni, hogyan lehetne az egyre növekvő számú új korosztályoknak helyet biztosítani a gyermekintézményekben, mindenekelőtt az óvodákban.

Minek köszönhetjük? Alighanem valamennyien sorolhatnánk az oly szerencsés okokat. Hiszen ki ne ismerné a párt és a kormány népesedéspolitikai intézkedéseit: a juttatások — családi pótlék, gyermekgondozási segély stb. — nemzetközi viszonylatban is kiemelkedően jó rendszerét, a gyermekes családoknak járó mind több kedvezményt, vagy azt, hogy a lakások odaítélésétől kezdve, szinte minden téren kedvezményekben részesülnek a többgyermekes családok?

A kedvezményeket alighanem mindenki ismeri, s javarészt azt is eldöntheti magában, mennyit lendített a juttatások bővülő rendszere népesedéspolitikai helyzetünkön. Nyilván sokat, de önmagukban — bármily jelentősek is — aligha lettek volna képesek megfordítani a folyamatot, visszajára fordítani a születések csökkenő számát. Nemcsak a népesedéspolitikai intézkedéseknek köszönhető e fordulat, másnak is.

Másnak? Valóban, hiszen nem csupán egy, a nemzet, a társadalom számára ropant veszélyes folyamat fordulatának lehettünk tanúi, hanem a társadalom szemléletváltásának is. A társadalmi szemlélet, a kialakult életvitel pedig sokkalta bonyolultabb, összetettebb kategória annál, hogysem egyetlen intézkedés, vagy akár az intézkedések rendszere, gyökeres változást idézhessen elő. Ahhoz, hogy egy nép szemlélete és életmódja megváltozzon — hiszen az már életmód kérdése is, hogy helyet kap-e benne a gyermek vagy gyermekek —, a változáshoz széles körű tár-

sadalmi átalakulásra van szükség. Alighanem most is ez történt: társadalmi átalakulás, változás, amelyet mi sem tehetne nyilvánvalóbbá, mint a népesedési helyzetben bekövetkezett, nagyon is kedvező fordulat.

Társadalmi átalakulás? Igen, az, amelynek gyökerei — mást hinnünk nem lehet — felszabadulásunkig nyúlnak vissza. A sok gyermek — vélték sokáig, soknak értve a kettő-hármat is —, rokon a szegénységgel, a tudatlansággal. Azóta sok minden történt. Átalakult az ország, a társadalom szerkezete, visszavonhatatlanul a múlté lett a szegénység, a tudatlanság.

Majd tízezeren várnak Szegeden lakásra! Igen, annyian. De Tarján új házaiban vagy huszonezren laknak már, Odesszában pedig mintegy 7—8 ezren. 1970. és 1975. között Szegeden több mint tízezer lakás épült, annyi, mint 1945-től 1970-ig, 25 év alatt. És vagy 11 ezer új lakással számolhatunk a következő ötév tervben is. S mégis, tízezer lakásigénylőt tartanak nyilván, többet, mint öt éve? Igen, de közben, az akkori 9 ezerből, nagyon sokan már új lakásban élnek. És éppen ez talán a lényeg. Az, hogy ma már nemcsak puszta akta a lakásigénylő lap, hanem konkrét reménység. Még akkor is, ha sokak esetében távoli reménység.

Nyilván, a lakásépítés fölgyorsult üteme is sokat tett népesedési helyzetünk gyökeres megváltoztatásáért. De nemcsak ez, hanem az is, hogy lezárult a szocialista társadalom építésének egy, gyökeres társadalmi átalakulással járó szakasza. Nem véletlen, hogy éppen a mostani pártkongresszus alkotta meg az MSZMP új programnyilatkozatát! S az is tény, hogy az új társadalomban már milliók születtek bele olyan körülményekbe, viszonyokba, amelyekben nemcsak jelenüket, de jövőjüket is hosszú távon biztosnak látják. A most születő gyermekeket már azért hozzák világra, mert a családok felmérhetik, s világosan láthatják biztonságos jövőjüket. Sajátjukat, és gyermekeiket egyaránt. Ma már odáig jutottunk, hogy a szülők, a fiatal házaspárok merhetik vállalni a gyermekeket, utat mernek nyitni gyermekek szertető emberi ösztöneiknek, hiszen biztosítottak látják saját és gyermekeik jövőjét egyaránt.

Az örömmel fogadott fordulat évtizedes változások eredménye, hiszen a gyermekes családoknak járó juttatásokhoz, kedvezményekhez is az ország gazdagodása teremtett alapot, s erre az alapra támaszkodtak népesedéspolitikai intézkedéseink. Azok az intézkedések, amelyek továbbfejlesztésére — s ez a szocialista társadalomban nem is lehet másként — ma is szükség van. Ez a szükség tükröződik a kongresszus határozatában is, amely az óvodáktól a gyermekétkeztetésig, a juttatások növelésétől a család fokozottabb védelméig, minden fontos kérdést tartalmaz, amely azt szolgálja, hogy életünk, közeli jövőnk ne csupán gazdagabb, teljesebb, szebb, hanem a szó teljes értelmében — boldogabb is legyen.

SZÁVAY ISTVÁN

Gépkocsizók brigádja

Húst szállít a Vörös Csillag brigád.

Aki dolgozik, nem dicsekszik. Ideje sincs hozzá, meg kedve se. Kihúzhatnák magukat a kisteleki fogyasztási szövetkezet Vörös Csillag szocialista brigádjának a tagjai, kidülleszhetnek melüket, annyi kitüntetést kapnak már, mégsem teszik. A brigádvezető is, aki pedig fölfelé avaszkodott a kormánykeréktől, ilyeneket mond:

— Jól összetart a mi társaságunk, de nincs ebben semmi különös. A gépkocsivezetők egyik alaptörvénye, hogy jól vezessenek, a másik pedig, hogy segítsenek azon, aki bajban van. Magunk közt a sofőrök kutyabarátjának mondjuk ezt. Ha az ország túlsó felén segítik az idegent, hogyne segítenék itthon egymást.

Ide írom a letelejésem azt a másik mondatot is, amiért önmagamban szintén nem adnak kitüntetést, de érdemes megfigyelni:

— Nem vagyunk mi különösök, mint a többiek, csak régóta együtt vagyunk.

Tavaly múlt tíz éve, hogy a gépkocsivezetők és a rakodók megalakították az első szocialista brigádokat a kisteleki szövetkezetben, és a tízedik esztendő munkájáért, alapos mérlegelés után kiváló brigád címet nyertek.

Az a földadta a brigád tíz emberének, hogy az egyre jobb, egyre nagyobb üzlethálózával rendelkező szövetkezetben minden áru eljusszon a boltba, vagy házhozszállítással a boltból a vevő lakásába. Az sem mindegy, mikor jut el, sok alkalmi hiánycikkünk szállítási problémáknak köszönheti létét, de az sem, hogy milyen állapotban. Egyszer üdítő ital a rakomány, máskor cukrászsütemény, vagy éppen félbe vágott sertéseket visznek a vágóhídról a húsboltba. Kényerük az úgynevezett belső szállítás, ezért tavalyi vállalásaik zöme a fuvarozás köréből való. Első helyen azt vállalták, hogy egyszerűen csak csökkentik az óránkénti költségeket. Ki is számították, hogy év végére 8 ezer 685 forintot takaríthatnak meg. Jól kalkuláltak, de még

jobban dolgoztak. Év végére 55 ezer 568 forint lett ebből a följajlásból.

Ez a szám önmagában nem mond sokat, hozzá kell adni azt a körülményt is, hogy többségében öreg teherautóval dolgoznak. Ha csak azt mondták volna, nem emelkedik az önköltség, mint ahogy öregedő kocsiknál szinte törvényszerű az emelkedés, az is nagy szó lett volna. Ha jól számolunk, az 55 ezer forintnál is többről van tehát szó.

Azt is vállalták, hogy a Volán díjszabásához mérten olcsóbban dolgoznak. Természetes ez a vállalat, akkor érdemes külön kocsikat tartani, ha olcsóbb. Az év végi elszámolásnál derült ki, hogy 257 ezer forintot sikerült megtakarítaniuk. Ez megint csak a pénzben kifejezhető előny, az időben történő szállítás megfizethetetlen.

Szövetkezeti brigádról van szó, így külön pont a vállalatukban, hogy két-két új tagot toboroznak az ÁFÉSZ tagjai sorába. Húsz helyett huszoneven léptek be az ő biztatásukra, és ráadásul éppen 12-en a takarékszövetkezetnek is tagjai lettek.

Az előző évek szokásaihoz igazodva, azt is vállalta a brigád, hogy az állami gondozottak balástyai otthonába ellátogatva ünnepi ajándékot visznek. Három másik brigád is csatlakozott hozzájuk, és mindnyájan azt mondják, felejthetetlen élmény volt a látogatás és a kis ünnepek nemcsak a gyerekeknek, de a felnőtt vendégeknek is. Akármilyen biztosan áll kezükből a kormány, vagy vállukon a nagy rakomány, a talca tőrekeny pohárral, a süteményes tál kedves kínálással még szokatlan. Szép egy ilyen ünnepség a nevelőotthonban, lehet meleg hangú is, de melegebb az, ha otthonukba hívják a brigád tagjai a gyerekeket. Gyakran hívják. Családi példát tanulnak tőlük a gyerekek, akiknek legjobban éppen a család hiányzik.

Egy brigádnak életét levegő a benne és a körülötte uralkodó hangulat. Vigh István mondja, hogy az üzemi demokrácia fontos láncszeme a brigádon belüli demokrácia. A szökimondás önmagában kevés. Azt a szót kell kimondani, ami változást hozhat, ha változásra van szükség, de azt a szót ki kell mondani. A brigád tagjai kimondják akkor is, ha belső ügyekről van szó, és akkor is, ha az egész szövetkezet dolgairól. Jussuk van hozzá, szavaik fedezete az elvégzett munka.

A kiváló címmel 15 ezer forint jutalom járt. Mások hasonló jutalmak igazságos elosztását a hivatalbeli vezetőkre bízták, hogy harag véletlenül se legyen belőle. Most úgy határoztak, maguk osztózkodnak. Mindenki érdeme szerint részesedést, és a többiek akarata szerint, harag mégsem lett belőle. Még félreértés se. Ki tudná jobban, mit érdemel Combos János, Vigh István, Nagy Gyula, Sándor Mihály, Bukor Ferenc vagy a többiek, mint a brigád tagjai?

Gépkocsizó brigádról van szó, természetes törekvés a balasetek megelőzése. Örömmel mondják, a nyolc gépkocsivezető mostanáig balasét nélkül vezetett. Van, aki 250, van, akit 550 vagy 750 ezer kilométer után terjesztenek föl most kitüntetésre.

Horváth Dezső

Csehszlovák—magyar televíziós együttműködés

A Magyar Televízióban Megyeri Károly, a Magyar Televízió elnökhelyettese és Dr. Vladimir Divis, a Csehszlovák Televízió vezérigazgatójának első helyettese aláírta a két intézmény 1975—

Szegedi Fémipari Vállalat:

Sok kicsi sokra megy

A vállalat termelési tervének négy-, nyereségének másfél millió forintos túlteljesítését vállalta a kongresszusi munkaverseny első szakaszára, ám, az eredmény mindkét esetben hétélmillió lett, ennek köszönhetően 25 napi részesedést fizettek. A 18 tagú tetőszellőző-gyártó brigád az Ikarus-buszokhoz tízezer szám készíti a szellőzőket, és az anyagellátási gondok ellenére is sikerült ütemes szállítással hozzájárulniuk a zavartalan autóbushozgyártáshoz. A brigád a kongresszusi verseny kereté-

ben a korábbi 0,8 százalékos selejtet is egytizedére szorította vissza, s e hibák többségét is az anyag okozta.

A vállalat eredményességének egyik titka a jól szervezett munkaverseny, amelynek értékelését maguk a brigádok végzik, még jutalmakat is ki tudják számítani, a vezetők csak a teljesítményeket és a számítást ellenőrzik. A munkaverseny pontrendszere nemcsak gazdasági teendőket rögzít, hanem a brigádok veszi a szakmai feladatok elvégzését is.

Amióta figyelembe veszik azt is, hogy hányan vállalkoznak és végeznek társadalmi funkciót, szűnőben van a megbízatáshalmaz: maguk és a brigádok elvégzik a társadalmi munkát, és a tisztségeket. Alapvetően a tanácsai vállalatnál, hogy minél többen dolgoz-

nak nyitott szemmel, törődjenek minden fillérrel. A munkafolyamatok apró gondjait megfogalmazó munkások kis ötleteinek megoldásával 1,3 millió forintot takarítottak meg, valamivel többet, mint az újításokkal. A takarékosági terv összeállításakor is kiderült, hogy a százezer forintos témákon kívül kis gondossággal, például azzal is, hogy kimossák a festékes kannákat, fűrésztelendőket rögzít, hanem zásra érdemes eredményt lefigyelembe veszi a szakmai feladatok elvégzését is. Jelentős összegeket tudnának másként is megtakarítani az országnak. Javaslataik példaként is megtekinthetők az országban. Javaslataik példaként is megtekinthetők az országban. Javaslataik példaként is megtekinthetők az országban.